

CZEŚĆ CZWARTA

WŁADZA

Władza

W jaki sposób papież stał się przywódcą Kościoła katolickiego? Kto określa to, w co wierzą katolicy? Dlaczego ewangelia według Rzymu jest tak odmienna od ewangelii chrześcijaństwa, która opiera się wyłącznie na Biblii?

Część czwarta książki odpowie na te pytania przez zbadanie struktury władzy Kościoła katolickiego. System ten oparty jest na trzech przekonaniach:

- ◆ Biskupi katoliccy, z papieżem jako ich głową, są następcami apostołów (Rozdział 10, *Papież i biskupi*).
- ◆ Biskupi katoliccy są autorytatywnymi nauczycielami i strażnikami wiary katolickiej (Rozdział 11, *Magisterium*).
- ◆ Wiara katolicka jest zawarta zarówno w spisanim Piśmie Świętym, jak i w niespisanej Tradycji (Rozdział 12, *Pismo Święte i Tradycja*).

W czwartej części książki Czytelnik zobaczy również, jak funkcjonuje władza katolicka. W rozdziale 10 Czytelnik powróci wyobraźnią do dawnego Imperium Rzymskiego i powstania władzy papieskiej. Spotka Sylwestra, Biskupa Rzymu i pozna jego nowego wielkiego sprzymierzeńca, Cesarza Konstantyna. W rozdziale 11 Czytelnik będzie uczestniczył w Soborze Watykańskim I. W czasie tego historycznego zgromadzenia będzie przysłuchiwał się, jak biskupi Kościoła katolickiego debatują nad doktryną nieomyłności papieża. W końcu, w rozdziale 12 Czytelnik zobaczy, jak rozwija się wiara katolicka. Tam będzie patrzył przez ramię papieża Piusa XII podczas podpisywania dokumentu, na podstawie którego Wniebowzięcie Maryi stało się dogmatem Kościoła.

Papież i biskupi

Rzym, 25 maja 325

Sylwester, Biskup Rzymu, z zafascynowaniem obserwował z balkonu swego pałacu, jak poniżej dziesiątki robotników wноси kamienie do przyległego budynku. *Bogu niech będą dzięki za cesarza!* – pomyślał Sylwester. Był całkowicie świadomy, że gdyby cesarz nie wstrzymał prześladowania chrześcijan, to on sam mógłby być teraz wśród robotników wnoszących kamienie. Całkiem prawdopodobne, że znalazłby się w karnych kopalniach ołowiu na Sardynii. A najprawdopodobniej byłby już martwy!

Źródła swego szczęścia Sylwester mógł upatrywać w wydarzeniu, które zdarzyło się 13 lat wcześniej^[400]. W roku 312 Cesarz Konstantyn, przygotowując się do bitwy ze swym odwiecznym wrogiem, Maksencjuszem, w świetle południowego słońca zobaczył krzyż, na którym były wypisane słowa *W tym znaku zwyciężaj*. Konstantyn natychmiast polecił swoim żołnierzom opatrzyć swoje tarcze znakiem Chrystusa i rozpocząć walkę przeciwko wrogowi. Wynikiem tego było odniesione w zadziwiający sposób zwycięstwo, które wszyscy przypisali ręce chrześcijańskiego Boga. Wkrótce potem Konstantyn polecił zakończyć prześladowanie chrześcijan na obszarze całego Imperium i zaczął okazywać chrześcijaństwu większy szacunek niż jakimkolwiek innym religiom.

Bogu niech będą dzięki za cesarza! – powtórzył biskup Sylwester, gdy odpoczywał w chłodzie swego pałacu. Pałac, będący rezydencją Fausty – drugiej żony cesarza – Konstantyn podarował Biskupowi Rzymu. Tam właśnie Sylwester rozłożył się na wielkiej sofie, która również była darem od cesarza, podobnie jak reszta mebli, dzieła sztuki i służba. Faktycznie, wszystko w zasięgu wzroku Sylwestra pochodziło od cesarza – nawet jedwabne, brokatowe szaty, które nosił. Wszystko! A miał otrzymać jeszcze więcej.

Konstantyn, będąc człowiekiem energicznym, miał wielkie plany w stosunku do Kościoła. Zarządził już, aby stała część dochodów z prowincji była składana bezpośrednio w kościelnych szkatułach. Kościelny kler obdarzył szczególną ulgą podatkową. Niedzielę uczynił świętem publicznym. Zatwierdził plany budowy wspaniałych świątyń w Betlejem – miejscu narodzenia Chrystusa – i w Jerozolimie, na miejscu świętego Grobu. Rzym miał zostać przyozdobiony trzema bazylikami: jedną dla Piotra, jedną dla Pawła i jedną dla Biskupa Rzymu.

Ta ostatnia była już w budowie na miejscu, które znajdowało się w pobliżu pałacu Sylwestra. Miała ona służyć jako katedra biskupa. Projekt przewidywał umieszczenie w niej siedmiu złotych ołtarzy. Robotnicy pracowali nad osłoną głównego ołtarza, wykonaną ze szczerzego srebra. Samą bazylikę miało ozdobić pięćdziesiąt żyrandoli.

Cesarz oddał do dyspozycji Sylwestra również cesarską pocztę i cesarski transport. Stało się teraz możliwe zwoływanie ogólnoświatowych soborów. Faktycznie, nawet teraz, gdy Sylwester odpoczywał, był właśnie otwierany pierwszy z soborów powszechnych^[401]. Jego miejscem była Nicea, oddalona o 2000 kilometrów od jego pałacu. Do uczestnictwa w tym soborze Konstantyn zaprosił 300 biskupów – wszystkie koszty zostały opłacone. Faktycznie, w tym momencie cesarz wydawał biskupom pierwsze instrukcje dotyczące otwarcia soboru.

Miasto Watykan

Cesarska przychylność ukształtowała posłannictwo Biskupa Rzymu i Kościoła katolickiego w większym stopniu niż jakiegokolwiek inne doczesne czynniki. Jej efekty mogą być widziane w Kościele do dnia dzisiejszego.

Najbardziej oczywiste są materialne zabytki. Bazylikę św. Jana na Lateranie, zbudowaną obok pałacu Sylwestra, ciągle uważa się za najważniejszy rangą kościół katolicki. Jednak to Bazylika św. Piotra stała się centrum ceremonii papieskich. Pierwotnie Bazylika św. Piotra została zbudowana przez Konstantyna w IV wieku. Następnie została przebudowana według projektu Michała Anioła w XVI wieku. Jej współczesna struktura wznosi się na czterdzieści pięter i może pomieścić 50 tysięcy osób – czyli tyle, ile nowoczesny stadion sportowy.

Bazylika św. Piotra mieści się w mieście Watykan, które jest równocześnie niezawisłym państwem położonym w środku Rzymu. Miasto Watykan, które wielkością porównywalne jest do kampusu uniwersyteckiego, to najmniejsze suwerenne państwo na świecie. Miasto Watykan ma swój rząd, flagę, system pocztowy, walutę, stację radiową i korpus dyplomatyczny. Jest ono również rezydencją papieża i siedzibą urzędów Kurii Rzymskiej – administracyjnego i sądowego ramienia Kościoła.

Imperialne wpływy na dzisiejszy kształt Kościoła katolickiego można także dostrzec w podziałach geograficznych administracji, które Kościół zapożyczył od politycznej struktury Cesarstwa Rzymskiego. Na całym świecie kościoły katolickie wraz z sąsiedztwem tworzą *parafie* [2179]. Grupa około 2000 parafii tworzy *diecezję* lub *biskupstwo* – każdą z nich zarządza biskup [833, 1560]. Następnie Kościół pogrupował diecezje w około 500 obszarów jurysdykcyjnych, zwanych *provincjami*. Główna diecezja prowincji jest nazywana *archidiecezją* i jest zarządzana przez *arcybiskupa* [887]. Rzym jest uważany za główną archidiecezję całego Kościoła [834]. Jest on więc *Stolicą Apostolską*, gdyż według Kościoła, Piotr był pierwszym Biskupem Rzymu.

Lud katolicki

Na świecie żyje dzisiaj około 945 milionów katolików^[402]. Reprezentują oni 18% światowej populacji. Katolicy są najważniejszą grupą religijną w Ameryce Południowej (89%) i Ameryce Centralnej (87%). Spora część Europejczyków (40%), mieszkańców Oceanii (27%) i Ameryki Północnej (24%) jest także katolikami. Katolików można spotkać również w Afryce (14%) i w Azji (3%).

Narody z największą populacją katolicką to: Brazylia (135,2 miliona), Meksyk (83,8 miliona), Stany Zjednoczone (56,4 miliona), Włochy (55,7 miliona), Filipiny (52,3 miliona), Francja (47,6 miliona), Hiszpania (37,0 milionów), Polska (36,6 miliona), Kolumbia (31,3 miliona) i Niemcy (26,8 miliona). Katolicy w tych dziesięciu krajach reprezentują blisko 60% światowej społeczności katolickiej.

Papież i biskupi

[551-553, 857-896, 1555-1561]

Kościół katolicki jest hierarchiczną organizacją, podzieloną na jednostki organizacyjne, na podobieństwo armii^[771, 779]. Na czele organizacji stoją *biskupi* Kościoła. Uważa się ich za „następców apostołów”^[403]^[77, 861-862, 869, 880, 938, 1087, 1562, 1594]:

[...] biskupi z ustanowienia Bożego stali się następcami apostołów, jako pasterze Kościoła. Kto ich słucha, słucha Chrystusa, kto zaś nimi gardzi, gardzi Chrystusem i Tym, który posłał Chrystusa (por. Łk 10,16).

Sobór Watykański II^[404]

Katolicyzm naucza, że biskupi Kościoła odziedziczyli od apostołów potrójną władzę^[873, 939, 1536, 1558]:

- ◆ Władzę nauczania^[77, 888-892].

Biskupi posiadają władzę, „by nauczali wszystkie narody”^[405]. Oni jedynie posiadają prawo interpretowania i nauczania objawienia w sposób autorytatywny^[85, 100].

◆ Władzę uświęcania [893].

Kościół naucza, że biskupi mają władzę, by „uświęcali ludzi w prawdzie oraz obejmowali ich troską pasterską”^[406]. Tylko biskupi posiadają władzę konsekracji księży lub innych biskupów [1559, 1575-1576]. Nadzorują oni również administrację sakramentów [1369].

◆ Władzę rządzenia [883, 894-896].

Biskupi są pasterzami wiernych i rządzą Kościołem. Mają oni „najwyższą i pełną władzę nad całym Kościołem”^[407].

Katolicyzm uznaje Biskupa Rzymu za głowę biskupów Kościoła [880-883]. Jest on *papieżem*, to znaczy *ojcem*, gdyż jest najwyższym nauczycielem i pasterzem Kościoła [882, 937].

Władza papieska ma swe korzenie w doktrynie, którą nazywa się *prymatem*, od łacińskiego słowa oznaczającego *pierwszy* [881]. Piotr, jak mówi Kościół, był pierwszym wśród apostołów i pierwszym władcą Kościoła [552, 765, 862]:

Nauczamy zatem i wyjaśniamy, że według świadectw Ewangelii Chrystus Pan bezpośrednio i wprost przyrzekł i udzielił świętemu Piotrowi Apostołowi prymatu jurysdykcji nad całym Kościołem Bożym.

Sobór Watykański I^[408]

Według Kościoła, jakiś czas po Pięćdziesiątnicy Piotr przeprowadził się do Rzymu i stał się jego pierwszym biskupem. Stamtąd rządził Kościołem powszechnym jako głowa biskupów całego świata. Dlatego ktokolwiek jest następcą Piotra, jako Biskupa Rzymu, jest również jego następcą jako papieża [834, 862, 880, 882, 936].

Katolicyzm naucza, że papież jest zastępcą lub reprezentantem Chrystusa na ziemi [869, 936]. Inne jego oficjalne tytuły to: Następca świętego Piotra, Książę Apostołów, Najwyższy Biskup Kościoła Powszechnego, Patriarcha Zachodu, Prymas Włoch, Arcybiskup Metropolita Prowincji Rzymskiej i Suweren Państwa Watykańskiego.

Istnieje wyselekcjonowana grupa biskupów, zwanych *kardynałami*, którzy służą papieżowi jako jego doradcy i administratorzy. Gdyby papież zmarł lub zrezygnował z urzędu, powinnością kardynałów jest wybrać następnego papieża.

W porządku hierarchicznym Kościoła poniżej papieża i biskupów znajdują się *prezbiterzy*³⁶ [1562-1568]. Większość księży służy w kościołach parafialnych, w których są odpowiedzialni za posługę pasterską i administrację sakramentów [1595]. Ich główne obowiązki obejmują ofiarowanie ofiary Mszy świętej i przebaczenie grzechów w ramach sakramentu pokuty [1566, 1411, 1461].

Asystentami księży w udzielaniu sakramentów, zwiastowaniu Słowa i parafialnej administracji są *diakoni* [1569-1571]. Ordynowani przez biskupa diakoni mogą udzielać sakramentu chrztu i sakramentu małżeństwa, lecz nie mają prawa ofiarowania Mszy świętej lub słuchania spowiedzi [1256, 1411, 1495, 1570, 1596, 1630].

Mężczyźni i kobiety służą również Kościołowi w setkach instytucji religijnych [914-945]. W tych organizacjach mężczyźni nazywani są *braćmi* lub *zakonnikami*, a kobiety *siostrami* lub *zakonnkami*. Służą oni w wielu dziedzinach, które obejmują: edukację, opiekę zdrowotną, opiekę socjalną, administrację oraz misje.

W łonie Kościoła katolickiego istnieją dwa dominujące *obrzędk* lub *formy liturgii* [1200-1209]. Pierwszy z nich rozwinął się w Zachodnim Cesarstwie Rzymskim i jest nazywany *obrzędkiem zachodnim*, *rzymskim* lub *łacińskim*. Rozpowszechnił się w Europie Zachodniej, a następnie został przyniesiony przez katolickich misjonarzy do obu Ameryk. Obrządek zachodni jest praktykowany dzisiaj przez ogromną większość katolików. Kościoły katolickie obrządku zachodniego można spotkać na całym świecie.

Około 14 milionów katolików stosuje *obrzędek wschodni*^[409]. Kościoły tego obrządku obejmują Kościół maronicki, Kościół grecko-melkijski, Kościół rumuński, Kościół ukraiński i Kościół syro-malabarski (indyjski). Kościoły te tworzą to, co zwane jest

36. Powszechnie zwani *kapłanami* lub *księżmi* (*przyp. red.*).

Wschodnim kościołem katolickim lub Kościołem katolickim obrządku wschodniego. Główni biskupi tego obrządku nazywani są patriarchami. Choć liturgia Wschodniego kościoła katolickiego jest odmienna od Zachodniego, to doktryna jest ta sama. Obejmuje to oczywiście podporządkowanie się Biskupowi Rzymu, czyli papieżowi.

Kościół katolicki w liczbach ^[410]

Papież	1
Kardynałowie	148
Patriarchowie	10
Arcybiskupi	777
Biskupi	3 250
Prezbiterzy (księża)	404 031
Diakoni	18 408
Bracia zakonni	62 184
Siostry zakonne	875 332
Laikat	943 213 859
Razem	944 578 000

Biblijna odpowiedź

Autorytet katolickiej hierarchii opiera się na trzech twierdzeniach: Chrystus uczynił Piotra głową apostołów i Kościoła powszechnego; apostołowie wyznaczyli biskupów jako swoich następców; papież jako Biskup Rzymu jest następcą Piotra.

Jednak żadne z powyższych twierdzeń nie może być dowiedzione na podstawie Pisma Świętego. Pokażemy, że:

- ◆ Piotr nie był głową apostołów i Kościoła.
- ◆ Biskupi nie są następcami apostołów.
- ◆ Papież nie jest następcą Piotra.

Piotr nie był głową apostołów i Kościoła

Chociaż Kościół katolicki zgadza się z tym, że Pismo Święte naucza, iż Chrystus jest głową Kościoła (Kol 1,17-18), to dodaje, że papież jest „widzialną głową całego Kościoła”^[411] [669, 882, 936]:

Biskup Rzymski jest następcą świętego Piotra, Księcia Apostołów, prawdziwym zastępcą Chrystusa, głową całego Kościoła oraz ojcem i nauczycielem wszystkich chrześcijan. Jemu to w osobie świętego Piotra przekazana została przez Pana Jezusa Chrystusa pełna władza pasterzowania, rządzenia i kierowania całym Kościołem.

Sobór Watykański I^[412]

Na podstawie Pisma Świętego zbadamy cztery podstawowe argumenty, które Kościół przedstawia na poparcie powyższych twierdzeń:

- ◆ Na tej skale
Jezus powiedział, że Piotr jest skałą, na której zbuduje On swój Kościół (Mt 16,18).
- ◆ Klucze Królestwa
Jezus dał Piotrowi klucze do Królestwa Niebios (Mt 16,19).
- ◆ Paś owce moje
Jezus uczynił Piotra pasterzem Kościoła powszechnego (J 21,16).
- ◆ Piotr przewodził apostołom
Nowy Testament przedstawia wiele przykładów przywództwa Piotra wśród apostołów i nad Kościołem.

Na tej skale

W Ewangelii według Mateusza czytamy:

Gdy Jezus przyszedł w okolice Cezarei Filipowej, pytał swych uczniów: Za kogo ludzie uważają Syna Człowieczego? A oni odpowiedzieli:

Jedni za Jana Chrzciciela, inni za Eliasza, jeszcze inni za Jeremiasza albo za jednego z proroków. Jezus zapytał ich: A wy za kogo Mnie uważacie? Odpowiedział Szymon Piotr: Ty jesteś Mesjasz, Syn Boga żywego. Na to Jezus mu rzekł: Błogosławiony jesteś, Szymonie, synu Jony. Albowiem nie objawiły ci tego ciało i krew, lecz Ojciec mój, który jest w niebie. Otóż i Ja tobie powiadam: Ty jesteś Piotr czyli Opoka, i na tej opoce zbuduję Kościół mój, a bramy piekielne go nie przemogą.

Ewangelia według Mateusza 16,13-18

Kościół katolicki twierdzi, że Jezus powiedział tutaj: „Ty jesteś Piotr, i na Tobie Ja zbuduję Mój Kościół”. Piotr miał stać się skałą, na której Kościół miał zostać zbudowany [552, 586, 881]. Miał on zostać „księciem wszystkich Apostołów i widzialną głową całego Kościoła”^[413].

Istnieje kilka problemów związanych z taką interpretacją. Pierwszym z nich jest to, że ktoś czytając Ewangelię według Mateusza w języku oryginalnym (greckim) Nowego Testamentu, nie stwierdziłby od razu, że Piotr jest opoką³⁷. W Ewangelii według Mateusza, gdy Jezus powiedział do Szymona: „Ty jesteś Piotr, i na tej opoce zbuduję Kościół mój” (Mt 16,18), wybór użytych przez Niego słów jest znaczący. Chociaż imię Piotra oznacza *skalkę* (*petros*), Jezus nie powiedział: „Ty jesteś Piotr (*Petros*), i na tej skałce (*petros*) zbuduję Kościół mój”. To, co Jezus powiedział, brzmiało następująco: „Ty jesteś Piotr (*Petros*), i na tej skale (*petra*) zbuduję Kościół mój”.

Słowo, którego Jezus użył na określenie skały (*petra*), jest rodzajem żeńskim rzeczownika, który określa *litą skałę*. Słowo to jest użyte w Nowym Testamencie w Ewangelii według Mateusza 7,24-25 w odniesieniu do fundamentu, na którym mądry człowiek buduje swój dom. Słowo *petra* jest również używane

37. Czyli *skalką* (przyp. red.).

w dalszej części Ewangelii według Mateusza w odniesieniu do grobu Jezusa, który robotnicy wykuli w litej skale (Mt 27,60).

Z drugiej strony, imię Piotra (*Petros*) jest rodzaju męskiego i odnosi się do *głazu* lub *osobnego kamienia*. Literatura grecka używa tego słowa również na określenie małego kamyczka, który można podnieść i rzucić.

To, co Jezus powiedział do Piotra, można by przetłumaczyć w następujący sposób: „Ty jesteś *Kamyk*, a na tej *litej skale* zbuduję Mój Kościół”. Dobór słów, jakich użył Jezus, wskazywałby, że skała, na której będzie zbudowany Kościół, jest czymś innym niż Piotr.

Każdy czytający Ewangelię według Mateusza w oryginalnej grece, zauważyłby tę różnicę. Czytelnik musiałby się zatrzymać i zdecydować, co oznacza określenie „na tej opoce” (Mt 16,18). Czytelnik nie utożsamiałby natychmiast skały (*petra*) z Piotrem (*Petros*), ponieważ użyte tu słowa są całkowicie odmienne.

By znaleźć najlepszą interpretację tego fragmentu, czytelnik musiałby uważniej przyjrzeć się kontekstowi. To jest druga i największa słabość katolickiej interpretacji: Zawodzi ona, gdyż nie daje właściwego miejsca kontekstowi.

Kontekst Ewangelii według Mateusza 16,13-20 nie dotyczy Piotra; dotyczy Jezusa. Zaczyna się od pytania Jezusa, dotyczącego Jego tożsamości: „Za kogo ludzie uważają Syna Człowieczego?” (Mt 16,13). Punktem kulminacyjnym tego fragmentu jest deklaracja Piotra: „Ty jesteś Mesjasz, Syn Boga żywego” (Mt 16,16). Fragment ten kończy się ostrzeżeniem Pana, „aby nikomu nie mówili, że On jest Mesjaszem” (Mt 16,20).

Gdy Piotr prawidłowo odpowiedział na pytanie Jezusa dotyczące Jego tożsamości, Pan powiedział: „Błogosławiony jesteś, Szymonie, synu Jony. Albowiem nie objawiły ci tego ciało i krew, lecz Ojciec mój, który jest w niebie” (Mt 16,17). Wgląd Piotra w prawdziwą tożsamość Jezusa był objawieniem pochodzącym od Boga. W tym kontekście Jezus, stosując grę słów, mówi: „Ty jesteś Piotr, i na tej opoce zbuduję Kościół mój” (Mt 16,18).

Kontekst dowodzi, że interpretacja określenia „na tej opoce” odnosi się do objawienia i kontekstu tego objawienia. Innymi słowy, Pan Jezus jako „Mesjasz, Syn Boga żywego” (Mt 16,16) będzie tą litą skałą, na której spocznie chrześcijańska wiara. Każda doktryna i praktyka będzie oparta na Nim. Wszyscy prawdziwie wierzący będą mieli wspólne przekonanie o tym, że Jezus jest „Mesjaszem, Synem Boga żywego” (Mt 16,16) ^[414].

Kontekst kulturowy tego fragmentu również wspiera interpretację określenia „na tej opoce”, odnoszącego się do Jezusa jako Syna Bożego. Mateusz napisał swoją Ewangelię dla Żydów. Oczekiwał, że jego czytelnicy będą zaznajomieni z wyobrażeniami pochodzącymi ze Starego Testamentu.

W jaki sposób żydowski czytelnik zinterpretowałby określenie „na tej opoce”? G. Cambell Morgan odpowiada: „Jeśli prześledzimy przerośnięte użycie słowa ‘skała’ w hebrajskich piśmiach Starego Testamentu, to odkryjemy, że nigdzie nie jest ono używane w przerośnięciu w odniesieniu do człowieka, lecz zawsze w odniesieniu do Boga” ^[415]. Na przykład:

Nikt tak święty jak Pan, prócz Ciebie nie ma nikogo, nikt poza Tobą, nikt taką Opoką, jak Bóg nasz.

1 Księga Samuela 2,2

Bo któż jest Bogiem prócz Pana? Lub któż jest opoką prócz Boga naszego?

Księga Psalmów 18,32

Czy jest jakiś bóg oprócz Mnie? Albo inna skała? – Ja nie znam takiego!

Księga Izajasza 44,8

Szerszy kontekst Nowego Testamentu również potwierdza, że to Jezus, a nie Piotr, jest skałą. Na przykład, sam Piotr pisał o Chrystusie jako o skale (*petra*):

To bowiem zawiera się w Piśmie: Oto kładę na Syjonie kamień węgielny, wybrany, drogocenny, a kto wierzy w niego, na pewno nie zostanie

zawiedziony. Wam zatem, którzy wierzycie, cześć! Dla tych zaś, co nie wierzą, właśnie ten kamień, który odrzucili budowniczowie, stał się głowicą węgla – i kamieniem obrazy, i skałą (*petra*) potknięcia się. Ci, nieposłuszni słowu, upadają, do czego zresztą są przeznaczeni.

1 List Piotra 2,6-8

Paweł także mówi o Chrystusie, używając greckiego słowa *petra*. W Liście do Rzymian pisze o Chrystusie jako o „skale (*petra*) potknięcia się” (Rz 9,33), o którą Żydzi się potknęli. W 1 Liście do Koryntian Paweł pisze o duchowej skale, która towarzyszyła Żydom na pustyni. Identyfikuje tę skałę, mówiąc: „a skałą (*petra*) był Chrystus” (1 Kor 10,4).

Interpretacja Chrystusa jako skały, na której będzie zbudowany Kościół, zgadza się także z innymi stwierdzeniami Pisma Świętego. Paweł ostrzegał: „Fundamentu bowiem nikt nie może położyć innego, jak ten, który jest położony, a którym jest Jezus Chrystus” (1 Kor 3,11). Paweł podkreśla tutaj, że Chrystus jest *fundamentem*, na którym Kościół jest zbudowany. W Liście do Efezjan Paweł mówi o Kościele jako „zbudowanym na fundamentie apostołów i proroków, gdzie głowicą węgla jest sam Chrystus Jezus” (Ef 2,20). Paweł przedstawia tutaj Chrystusa jako *kamień podstawowy*, a apostołów i proroków jako kamienie pomocnicze.

Zwolennicy interpretacji katolickiej, świadomi tego, że użycie słowa *petra* w wyrażeniu „na tej opoce” w Ewangelii według Mateusza nie pomaga ich sprawie, kontrargumentują, że Jezus nauczał w języku aramejskim, a nie greckim. Twierdzą oni, że gdy Jezus wymówił słowa zapisane w Ewangelii według Mateusza 16,18, to nie zmienił używanego słowa, lecz powtórzył aramejskie imię Piotra, *Kefa*. Twierdzą oni, że Chrystus powiedział: „Ty jesteś *Kefa*, i na tej *kefa* zbuduję Kościół mój”. Tak więc jest jasne, że Piotr miał stać się fundamentem, na którym miał zostać zbudowany Kościół.

Jasnym jest, że katolicka interpretacja Ewangelii według Mateusza 16,18 nie jest w stanie znieść drobiazgowej analizy. W konsekwencji, obrońcy katolickiej interpretacji muszą przesunąć dyskusję z obszaru natchnionego Pisma Świętego w obszar spekulacji.

Natchnione pisma Nowego Testamentu zostały napisane w języku greckim, nie zaś w języku aramejskim. To, co Jezus mógł powiedzieć po aramejsku, jest jedynie przypuszczeniem. Co więcej, jeśli – jak twierdzą niektórzy – aramejski jest jasny, a greka niejasna i nieadekwatna, to dlaczego Duch Święty po prostu nie wprowadził aramejskich słów? W Nowym Testamencie jest wiele przykładów takiego działania Ducha Świętego^[416]. Istnieje nawet dziewięć miejsc, w których Pismo Święte nazywa Piotra *Kefasem*, używając aramejskiej formy jego imienia^[417]. Albo dlaczego Duch Święty po prostu nie powtórzył słowa *petros*, jak według spekulacji obrońców katolickiej interpretacji uczynił to w języku aramejskim? Wtedy werset w Ewangelii według Mateusza 16,18 brzmiałby: „Ty jesteś Piotr (*Petros*), i na tej skale (*Petros*) zbuduję Kościół mój”.

Lecz zamiast spekulować, dlaczego nie pozwolić, aby Pismo Święte mówiło samo za siebie? Gdy Duch Święty natchnął grecki tekst Nowego Testamentu, to dokonał rozróżnienia między Piotrem (*Petros*), a skałą (*petra*). Przyczyna tego rozróżnienia wynika jasno z kontekstu.

Klucze Królestwa

Po tym, jak Jezus zapowiedział Piotrowi, że zbuduje swój Kościół, powiedział do niego:

I tobie dam klucze królestwa niebieskiego; cokolwiek zwiążesz na ziemi, będzie związane w niebie, a co rozwiążesz na ziemi, będzie rozwiązane w niebie.

Ewangelia według Mateusza 16,19

Władza

Kościół katolicki naucza, że klucze reprezentują tutaj *najwyższą władzę* [553]. Piotr miał zostać głową apostołów i Kościoła [552-553, 1444-1445].

Klucze rzeczywiście mogą reprezentować władzę. Jednak w żadnym innym miejscu Pismo Święte nie potwierdza, że Piotr kiedykolwiek posiadał *najwyższą* władzę w stosunku do pozostałych apostołów czy Kościoła. Dlatego interpretacja ta musi być odrzucona.

Dodatkowo, inne miejsca w Piśmie Świętym mówią o kluczach w sposób przenośny, mając na myśli władzę daną po to, aby *umożliwić wstęp* lub *zabronić wstępu*, moc, aby *otwierać* lub *zamykać* (Iz 22,22; Łk 11,52; Ap 3,7-8; Ap 9,1-2; Ap 20,1-3). Istnieją biblijne przykłady, jak Piotr korzystał z tego rodzaju władzy.

To właśnie przez Piotra oraz jedenastu apostołów Bóg zaofiarował zbawienie narodowi żydowskiemu po raz pierwszy po tym, jak władcy tego narodu ukrzyżowali Chrystusa (Dz 2,14-36). To właśnie dzięki Piotrowi, przy udziale Filipa i Jana, ewangelia dosięgła po raz pierwszy Samarytan (Dz 8,4-25). Bóg użył także Piotra, aby otworzyć Królestwo Niebios pierwszym wierzącym z pogan (Dz 9,32-10,48). Początkowo Piotr, a później Paweł, stali się ludzkimi instrumentami, których użył Bóg i „otworzył poganom podwoje wiary” (Dz 14,27).

Druga część wiersza Ewangelii według Mateusza 16,19 dostarcza dalszej informacji o tym, jakiego rodzaju była władza, którą Piotr miał wykonywać. Jest tam mowa o otrzymaniu przez Piotra władzy do „związywania” i „rozwiązywania”. W Ewangelii według Mateusza 18,18 Chrystus tę samą władzę dał wszystkim pozostałym uczniom. Kontekstem Ewangelii według Mateusza 18,18 jest kwestia *dyscypliny kościelnej*. Pan powiedział swoim uczniom, że jeśli będą przestrzegać Jego instrukcji w sprawie ukarania członka kościoła, który nie chce pokutować, Bóg uzna ich decyzję: „Zaprawdę, powiadam wam: Wszystko, cokolwiek zwiążecie na ziemi, będzie związane w niebie, a co rozwiążecie na ziemi, będzie rozwiązane w niebie” (Mt 18,18). Skoro jest to ta sama obietnica, którą Chrystus

dał wcześniej Piotrowi, więc rozsądną rzeczą jest stwierdzić, że oba te fragmenty Ewangelii według Mateusza mówią o tym samym rodzaju i zakresie władzy.

Paś owce Moje

Chrystus powiedział Piotrowi:

Szymonie, synu Jana, czy miłujesz Mnie? Odparł Mu: Tak, Panie, Ty wiesz, że Cię Kocham. Rzekł do niego: Paś owce moje.

Ewangelia według Jana 21,16

Kościół katolicki mówi, że w Ewangelii według Jana 21,15-17 Chrystus ogłosił, że Piotr ma stać się najwyższym pasterzem Kościoła powszechnego [553, 816, 937]. Uczni katoliccy mówią, że dwa słowa, których Jezus użył w tym fragmencie, „paś” (J 21,15; J 21,17) i „paś” (J 21,16) oznaczają:

[...] władzę w społeczności. Skoro władza ta jest dana tylko Piotrowi, posiada on prawdziwy prymat, dzięki któremu sprawuje urząd najwyższego pasterza Kościoła Chrystusowego.

A Manual of Dogmatic Theology^[418]

Jednak w innych miejscach Biblii słowo przetłumaczone jako „paś” (J 21,15; J 21,17) nie wydaje się mieć tak obszernego i szlachetnego znaczenia, jakie nadają mu uczeni katoliccy. Siedem innych przypadków użycia tego słowa w Nowym Testamencie odnosi się do wypasania lub karmienia świń!

Na przykład, ewangelista Łukasz, przytaczając opowieść o synu marnotrawnym, mówi, że pracodawca tego młodego człowieka „posłał go na swoje pola, żeby pasł świnie” (Łk 15,15). Wątpliwą rzeczą jest, aby syn marnotrawny zrozumiał to polecenie jako nadanie mu jakiegokolwiek prymatu!

Słowo przetłumaczone jako „paś” oznacza *troszczyć się, chronić i karmić*. Może także znaczyć *przewodzić, prowadzić*, a nawet *rządzić*. Lecz nic w kontekście Ewangelii według Jana 21,1-23 nie wskazuje, że Jezus prosił Piotra, aby robił coś więcej ponad

troszczenie się o Jego owce – chodziło o to, aby okazywał pasterską troskę tym, którzy staną się chrześcijanami.

Pismo Święte uczy, że pasterzowanie jest odpowiedzialnością zbiorową. Paweł pouczył starszych w lokalnym kościele, że ich odpowiedzialnością jest „paść zbór Pański”³⁸ (Dz 20,28). Piotr nauczał tego samego:

Starszych więc, którzy są wśród was, proszę, ja również starszy, a przy tym świadek Chrystusowych cierpień oraz uczestnik tej chwały, która ma się objawić: paście stado Boże, które jest przy was, strzegąc go nie pod przymusem, ale z własnej woli, po Bożemu; nie ze względu na brudny zysk, ale z oddaniem; i nie jak ci, którzy ciemiężą wspólnoty, ale jako żywe przykłady dla stada. Kiedy zaś objawi się Najwyższy Pasterz, otrzymacie niewiędnący wieniec chwały.

1 List Piotra 5,1-4

Tutaj Piotr opisuje pasterzowanie jako przywództwo przez przykład. Jest to służba starszych lokalnego kościoła. Piotr nie opisuje samego siebie jako *najwyższego pasterza*, lecz jako „również starszego” (1 P 5,1). Piotr jasno zabrania komukolwiek „ciemiężać” (1 P 5,3) innych chrześcijan. Piotr nie określa siebie samego jako „Najwyższego Pasterza” (1 P 5,4), lecz określa tak Pana Jezusa Chrystusa.

Piotr przewodził apostołom

Uczeni katoliccy twierdzą, że cały Nowy Testament wskazuje na prymat Piotra:

- ◆ Piotr odegrał kluczową rolę w wielu wydarzeniach.
- ◆ Imię Piotra występuje na pierwszym miejscu w listach imion apostołów.
- ◆ Piotr był rzecznikiem apostołów.

38. Tekst tego fragmentu Pisma Świętego został zaczerpnięty z *Biblii Warszawskiej (przyp. red.)*.

- ◆ Piotr był pierwszym świadkiem zmartwychwstania.
- ◆ Piotr napisał dwa listy Nowego Testamentu.
- ◆ Piotr przewodniczył Soborowi w Jerozolimie.

Czy te stwierdzenia rzeczywiście dowodzą tego, że Piotr był najwyższą głową apostołów i Kościoła powszechnego? Rozważymy te twierdzenia jedno po drugim, a następnie wszystkie razem.

Czy Piotr odegrał kluczową rolę w wielu wydarzeniach?

To, że Piotr odegrał ważną rolę w czasie ziemskiej służby Jezusa i we wczesnym Kościele, nie podlega żadnej dyskusji. Jako apostoł posiadał władzę. Jako mąż Boży cieszył się szacunkiem. Był człowiekiem o otwartym sercu, z silnymi przekonaniem i odważnym. Pod wieloma względami był dominującą postacią wśród apostołów. Jednak nie ma żadnego dowodu na to, że Piotr rządził apostołami albo sprawował najwyższą władzę nad wczesnym Kościołem.

Dlaczego imię Piotra występuje na pierwszym miejscu w listach imion apostołów (Mt 10,2-4; Mk 3,16-19; Łk 6,14-16)?

Ważną i często dominującą rolę Piotra wśród apostołów może tłumaczyć fakt, że jego imię jest zawsze wymieniane na pierwszym miejscu. Być może ten porządek nie oznacza niczego więcej niż fakt, że Piotr był najstarszym z apostołów. Żydzi byli skrupulatni w honorowaniu najstarszych na takich listach.

Chociaż w Ewangeliach Piotr wymieniany jest na pierwszym miejscu, to jednak, gdy Paweł wspominał osoby uważane „za filary” kościoła jerozolimskiego, wymienił Piotra na drugim miejscu: „Jakub, Kefas i Jan” (Ga 2,9). Paweł uznał, że tych trzech mężczyzn „cieszyło się jakimś poważaniem” (Ga 2,6), lecz następnie dodał: „jakimi oni dawniej byli, jest dla mnie bez znaczenia; u Boga nie ma względu na osobę” (Ga 2,6). Jest jasne, że Paweł nie myślał o tych trzech osobach jako hierarchicznych przywódcach Kościoła powszechnego lub o Piotrze jako głowie tego Kościoła.

Nie nazywajcie nikogo Ojcem

Jezus nauczał:

A wy nie pozwalajcie nazywać się Rabbi, albowiem jeden jest wasz Nauczyciel, a wy wszyscy jesteście braćmi. Nikogo też na ziemi nie nazywajcie waszym ojcem; jeden bowiem jest Ojciec wasz, Ten w niebie. Nie chcecie również, żeby was nazywano mistrzami, bo jeden jest tylko wasz Mistrz, Chrystus. Największy z was niech będzie waszym sługą.

Ewangelia według Mateusza 23,8-11

Kościół katolicki zorganizował swoją hierarchię i nadał jej członkom tytuły, zupełnie lekceważąc powyższe przykazania. Oto niektóre z tytułów najpowszechniej używanych przez Kościół:

- *Opat*: Przełożony klasztoru. Nazwa tytułu pochodzi od aramejskiego słowa *abba*, oznaczającego *ojca*.

Czy Piotr był rzecznikiem apostołów?

Prawdą jest, że Piotr zwykle reagował jako pierwszy. Jako młody mężczyzna był szczery do bólu, porywczy i pełen ufności w siebie. (Według standardów biblijnych nie są to pozytywne cechy charakteru). Rezultaty jego czynów nie zawsze były przewidywalne. Gdy Jezus powiedział apostołom, że wkrótce umrze, wtedy Piotr wziął Go na bok i zganił: „Nie przyjdzie to nigdy na Ciebie”. Jezus odpowiedział: „Zejdź Mi z oczu, szatanie! Jesteś Mi zawadą, bo nie myślisz po Bożemu, lecz po ludzku” (Mt 16,22-23). Niezbyt udany początek, jak dla nowego papieża!

Czy Pan najpierw ukazał się Piotrowi?

Nie jest prawdą, że Chrystus po zmartwychwstaniu najpierw ukazał się Piotrowi. Ten zaszczyt spotkał Marię Magdalenę. Najpierw Pan ukazał się Marii (Mk 16,9-11; J 20,11-18). Następnie ukazał się grupie wiernych kobiet (Mt 28,8-10). Dopiero potem ukazał się Piotrowi, pierwszemu mężczyźnie, który dostał tego przywileju (1 Kor 15,5).

- *Doktor Kościoła*: Grupa 32 nauczycieli, kanonizowanych jako świętych i uznanych za wiarygodnych przewodników wiernych. Pochodzi od łacińskiego słowa, oznaczającego *nauczyciel*.
- *Monsignor*: Honorowy tytuł przyznawany niektórym księżom za wybitną służbę. Nazwa tytułu pochodzi od włoskiego określenia, oznaczającego *mój pan*.
- *Ojciec*: Tytuł nadawany najpierw biskupom, a później wszystkim księżom.
- *Ojciec Święty*: Jeden z tytułów papieża. W Piśmie Świętym tytuł ten jest zarezerwowany wyłącznie dla Boga (J 17,11).
- *Papież*: Tytuł nadawany najpierw wszystkim biskupom, a później zarezerwowany dla Biskupa Rzymu. Nazwa tytułu pochodzi od łacińskiego słowa *papa*, oznaczającego *ojca*.

Czy Piotr napisał dwa listy Nowego Testamentu?

Piotr dostąpił zaszczytu napisania dwóch ksiąg Nowego Testamentu. Jednak w sprawie jego prymatu niczego to nie dowodzi. Gdyby było odwrotnie, to papieżem powinien zostać Paweł, który napisał 13 ksiąg Nowego Testamentu.

Czy Piotr przewodniczył Soborowi w Jerozolimie?

W trakcie Soboru Jerozolimskiego apostołowie i starsi zeszli się, aby rozstrzygnąć spór dotyczący relacji pomiędzy judaizmem i chrześcijaństwem (Dz 15,1-5). W szczególności spotkali się, aby rozstrzygnąć kwestię, czy nawróceni spośród pogan muszą być obrzezani. Odbyła się wielka debata (Dz 15,7). Piotr wniósł do niej ważny wkład, lecz nie decydujący (Dz 15,7-11). To Jakub był tym, który wygłosił mowę końcową (Dz 15,13-21). Powołując się na Stary Testament, który dla wczesnego Kościoła był autorytatywny, Jakub rozstrzygnął tę kwestię (Dz 15,19-21). Sobór osiągnął konsensus i sprawa została zamknięta. Piotr ani nie przewodniczył Soborowi, ani nie zdecydował o jego rezultacie.

Podsumowując, gdy rozważa się życie Piotra w całości, to jest ewidentne, że chociaż był przywódcą *wśród* apostołów i wczesnego Kościoła, to jednak nie był on najwyższym przełożonym *nad* apostołami i wczesnym Kościołem. Pan Jezus był głową apostołów (J 13,13), i Pan Jezus, zgodnie z Pismem Świętym, jest głową Kościoła powszechnego:

I On jest Głową Ciała – Kościoła. On jest Początkiem, Pierworodnym spośród umarłych, aby sam zyskał pierwszeństwo we wszystkim.

List do Kolosan 1,18

Prymat należy wyłącznie do Jezusa!

Biskupi nie są następcami apostołów

Kościół twierdzi, że na podstawie prawa Bożego jego biskupi są następcami apostołów. Cztery główne argumenty, przytaczane przez Kościół katolicki z Pisma Świętego, są następujące^[419]:

- ◆ Niezniszczalność Kościoła
Sukcesja apostolska jest potrzebna, aby Kościół mógł ostać się działaniom mocy piekielnych (Mt 16,18).
- ◆ Koniec wieku
Chrystus obiecał być z apostołami „przez wszystkie dni, aż do skończenia świata” (Mt 28,20).
- ◆ Przekazanie wiarygodnym ludziom
Paweł powiedział Tymoteuszowi, aby przekazał swój urząd „wiarygodnym ludziom, którzy będą zdolni nauczać też innych” (2 Tm 2,2).
- ◆ Tymoteusz i Tytus
Paweł ordynował Tymoteusza i Tytusa na biskupów i dał im władzę apostolską.

Niezniszczalność Kościoła

Chrystus obiecał:

[...] zbuduję Kościół mój, a bramy piekielne go nie przemogą.

Ewangelia według Mateusza 16,18

Katoliccy uczeni rozumują, że aby Kościół mógł przetrwać do końca wieku, jest rzeczą konieczną, aby władza Piotra i innych apostołów w zakresie nauczania, uświęcania i rządzenia trwała również do końca [552]. Argumentują oni, że z tego powodu apostołowie musieli przekazać swoją władzę biskupom jako swoim następcom.

Wysuwając takie twierdzenia, uczeni katoliccy wychodzą jednak poza to, co jest napisane w Piśmie Świętym. W Ewangelii według Mateusza 16,18 Chrystus obiecał, że Jego Kościół zwycięży. Nie powiedział nic o sposobie osiągnięcia tego celu przez sukcesję apostolską.

Koniec wieku

Zanim Jezus wstąpił do nieba, obiecał swoim uczniom:

A oto Ja jestem z wami przez wszystkie dni, aż do skończenia świata.

Ewangelia według Mateusza 28,20

Kościół mówi, że jeśli Jezus miał pozostać z apostołami do końca wieku, to musieli mieć oni następców [860]. Kościół twierdzi, że są nimi biskupi Kościoła katolickiego.

Ponownie, cytowany werseł nie mówi nic o sukcesji apostolskiej. W poprzednim wersecie Jezus powiedział swym apostołom, aby szli i „nauczali wszystkie narody” (Mt 28,19), a nie aby szli i wyznaczyli biskupów w diecezjach. W Ewangelii według Mateusza 28,20 Jezus obiecuje uczniom swoją osobistą obecność pośród nich, pośród uczniów, których oni pozyskają i tak dalej, aż do końca wieku.

Przekazanie wiarygodnym ludziom

Paweł pouczył Tymoteusza:

A to, co usłyszałeś ode mnie za pośrednictwem wielu świadków, przekaż wiarygodnym ludziom, którzy będą zdolni nauczać też innych.

2 List do Tymoteusza 2,2

Uczni katoliccy mówią, że ten werset naucza, iż tak jak Paweł udzielił Tymoteuszowi władzy apostołskiej przez włożenie rąk, tak Tymoteusz miał przekazywać tę władzę innym. Tymoteusz miał wybierać wiarygodnych ludzi i ordynować ich biskupami. Ci biskupi mieli ordynować innych, i tak dalej w ciągu wieków [861-862, 1556].

Ta rozszerzona interpretacja 2 Listu do Tymoteusza 2,2 jest nieuzasadniona. Pisząc ten list z więzienia, Paweł w każdej chwili oczekiwał egzekucji (2 Tm 4,6). Pouczał w nim Tymoteusza, którego duchowo wychował, aby wybrał wiarygodnych ludzi i przekazał im to, co usłyszał od Pawła (2 Tm 2,2). Tymoteusz miał przekazać prawdy i umiejętności, których nauczył się od Pawła. Ten fragment nic nie mówi o przekazaniu Tymoteuszowi przez Pawła swojej władzy apostołskiej, czy o przekazywaniu tej władzy oraz urzędu biskupa przez Tymoteusza innym.

Tymoteusz i Tytus

Uczni katoliccy twierdzą, że Paweł ordynował Tymoteusza na biskupa Efezu, a Tytusa na biskupa Krety [1590]. Mówią oni, że jest to widoczne w potrójnej władzy, którą sprawowali zarówno Tymoteusz, jak i Tytus [1558]: władzy nauczania (2 Tm 4,2-5; Tt 2,1), władzy rządzenia (1 Tm 5,19-21; Tt 2,15) i władzy uświęcania (1 Tm 5,22; Tt 1,5).

Jednak te fragmenty Pisma Świętego nie dowodzą niczego ponad to, że Tymoteusz i Tytus byli zaangażowani razem z Pawłem w aktywną i ważną służbę. Pisząc do Koryntian, Paweł powiedział im, aby przyjęli Tymoteusza nie dlatego, że jest on

biskupem, lecz „albowiem podobnie jak ja trudem się dla Pańskiego dzieła” (1 Kor 16,10). Mówiąc o Tymoteuszu i Apolosie, Paweł powiedział Koryntianom: „żebyście takim zawsze byli posłuszni, podobnie jak każdemu, kto współpracuje i współtrudzi się z wami” (1 Kor 16,16). O Tytusie Paweł napisał: „Tytus jest moim towarzyszem i trudem się ze mną dla was” (2 Kor 8,23). Pismo Święte nigdy nie nazywa Tymoteusza i Tytusa biskupami. Nigdzie nie znajdziemy, aby oni (czy ktokolwiek inny) spotykali się z kolegium biskupów i zarządzili Kościołem powszechnym.

Na podstawie Pisma Świętego Kościół nie jest w stanie określić stopnia władzy, która – jak Kościół mówi – należała do apostołów i została przekazana biskupom. Nigdzie też Biblia nie naucza, że apostołowie zarządzili Kościołem powszechnym. Według Pisma Świętego to Chrystus rządzi Kościołem (Kol 1,18). Biblia nigdzie nie naucza, że apostołowie mieli władzę uświęcania. Według Pisma Świętego, uświęcenie jest dziełem Boga, a nie ludzi (Ef 5,26; 1 Tes 5,23; 2 Tes 2,13).

Apostołowie odgrywali znaczącą rolę w nauczaniu, szczególnie jako świadkowie zmartwychwstania Chrystusa (Dz 1,22). Ich nauczanie, łącznie z nauczaniem proroków, stworzyło fundament wiary chrześcijańskiej (Ef 2,20). Jednak fundament jest już założony. W konsekwencji, sprawowany przez apostołów urząd nauczania, który był czymś wyjątkowym, nie posiada dzisiaj swego odpowiednika.

Papież nie jest następcą Piotra

Kościół katolicki nie przedstawia nawet pojedynczego biblijnego argumentu, aby dowieść swojego twierdzenia, że Biskup Rzymu jest następcą Piotra i w konsekwencji jest papieżem. Kościół nie może przedstawić takiego argumentu, bo on po prostu nie istnieje. Kościół musi ponownie uciec się do ludzkiego rozumowania i ludzkich przypuszczeń.

Katolickie przekonanie, że Biskup Rzymu jest następcą Piotra, opiera się nie na Piśmie Świętym, lecz na argumentacji historycznej [834, 882, 936]. Argumentacja ta mówi przede wszystkim,

że Biskup Rzymu jest następcą Piotra, ponieważ historycznie tak się zdarzyło.

Ujmując to dokładniej, argumentacja historyczna mówi, że Chrystus uczynił Piotra głową apostołów i Kościoła. W ten sposób Pan ustanowił „hierarchiczną i monarchiczną”^[420] społeczność – Kościół katolicki. Według argumentacji historycznej jakiś czas po Pięćdziesiątnicy apostołowie ordynowali biskupów na swoich następców. Biskupi ci podporządkowali się Piotrowi jako swojej głowie. Gdy Piotr przeprowadził się do Rzymu i został pierwszym Biskupem Rzymu, ustanowił to miasto siedzibą władzy apostołowskiej.

Kościół twierdzi, że następcą Piotra jako Biskupa Rzymu i głowy Kościoła był Linus (67-76). Następcą Linusa był Anakletus (76-88); jego następcą był Klemens (88-97); jego następcą był Ewaryst (97-105); jego następcą był Aleksander I (105-115); jego następcą był Sykstus I (115-125) i tak dalej, aż do czasów współczesnych. Jedenastu ostatnich papieży to: Pius IX (1846-1878), Leon XIII (1878-1903), Pius X (1903-1914), Benedykt XV (1914-1922), Pius XI (1922-1939), Pius XII (1939-1958), Jan XXIII (1958-1963), Paweł VI (1963-1978), Jan Paweł I (1978), Jan Paweł II (1978-2005) i Benedykt XVI (2005-dzisiaj).

Uczni katoliccy nauczają, że ciągłość sukcesji, razem z Tradycją i nieomylnością nauczania biskupów, świadczy o tym, że rzeczą historycznie pewną jest, iż Biskup Rzymu jest następcą Piotra na podstawie prawa boskiego.

Te twierdzenia nie mogą być jednak dowiedzione ani na gruncie biblijnym, ani na gruncie historycznym. Pismo Święte nigdzie nie nazywa Piotra Biskupem Rzymu, który włada Kościołem powszechnym lub ma swego następcę. W Piśmie Świętym nie ma także żadnej wzmianki o tym, by Rzym był administracyjnym centrum wczesnego Kościoła. Fakt, że apostołstwo Piotra było w szczególny sposób wykonywane w odniesieniu do narodu żydowskiego i pogan (Ga 2,7-8), nie wymagał, aby rezydował on w Rzymie. Chociaż Żydzi mieszkali w Rzymie, to Rzym nie był centrum judaizmu. Faktycznie, wiadomo, że około roku 50 „Klaudiusz wysiedlił z Rzymu wszystkich Żydów”

(Dz 18,2). Co więcej, z pierwszych 15 rozdziałów Dziejów Apostolskich i Listu do Galatów wiemy, że obszarem służby Piotra, przynajmniej do 49 roku, był Bliski Wschód: Jerozolima, Judea, Samaria, Galilea i Antiochia.

Jeśli Piotr jakiś czas później sprawował swoją służbę w Rzymie, to ktoś mógłby zasadnie pomyśleć, że Paweł powinien był wspomnieć o tym w swoim Liście do Rzymian, który został napisany około 58 roku. Paweł ani nie adresuje tego listu do Piotra, ani nie wymienia go z imienia, chociaż pozdrawia imiennie 26 innych osób w Rzymie (Rz 16,1-16). Paweł nie wspomina także o Piotrze w jakimkolwiek z czterech innych listów, które napisał w rzymskim więzieniu około 61 roku: Liście do Efezjan, Liście do Filipian, Liście do Kolosan i Liście do Filemona. W swoim ostatnim liście pisanym z Rzymu (około 66 roku n.e.) Paweł pisze: „Tylko Łukasz jest ze mną” (2 Tm 4,11). Wcześniej był zupełnie sam: „W pierwszej mojej obronie nikt przy mnie nie stanął, ale mnie wszyscy opuścili: niech im to nie będzie policzone!” (2 Tm 4,16).

Tym niemniej niektórzy uczeni wierzą, że Piotr przybył do Rzymu, zanim umarł tam męczeńską śmiercią w 67 roku. Jako dowód przytaczają końcowe pozdrowienia z 1 Listu Piotra. Piotr pisze: „Pozdrawia was ta, która jest w Babilonie, razem z wami wybrana, oraz Marek, mój syn” (1 P 5,13). Niektórzy sądzą, że Babilon był kryptonimem Rzymu.

Jeśli chodzi o rzekomych następców Piotra, to Nowy Testament nic o nich nie mówi. Z innych źródeł historycznych niewiele o nich wiadomo w pierwszych dwóch wiekach naszej ery. Historyk Kościoła Philip Schaff pisze: „Najstarsze ogniwa łańcucha biskupów Rzymu są pogrążone w nieprzeniknionej ciemności”^[421]. W konsekwencji, dowiedzenie twierdzeń o ciągłości papieskiej sukcesji począwszy od Piotra, a skończywszy na obecnym papieżu, jest rzeczą niemożliwą.

Co więcej, chociaż lista papieży wygląda imponująco, to należy być świadomym tego, że porównanie obecnej listy z listami publikowanymi wcześniej wskazuje na ciągle dokonywane rewizje. Ostatnia taka rewizja została dokonana przez A. Mercatiego

w 1947 roku. Wtedy okazało się, że dokonywanie dalszych zmian jest konieczne. Nie jest jasne, czy niektórzy z wymienionych na tej liście posiadali jakiegokolwiek prawo do uznania ich za następców Piotra jako Biskupa Rzymu. W okresie 1305-1378 siedmiu kolejnych papieży na siedzibę swej władzy wybrało francuski Awinion, a nie Rzym!

Dysputy dotyczące rodowodu papieży jeszcze bardziej gmatwają kwestię sukcesji papieskiej. Katolicy uczeni uznają ponad 30 mężczyzn jako *antypapieży* lub fałszywych pretendentów. Najbardziej znaczącymi wśród antypapieży są ci, którzy żyli w 39-letnim okresie zwanym wielką schizmą. W 1378 roku kardynałowie wybrali na papieża Urbana VI. Wkrótce potem ogłosili, że popełnili straszliwy błąd. Według nich Urban VI był odstępcą, więc wybrali nowego papieża, Klemensa VII. Na ten fakt Urban zareagował wyznaczeniem nowego kolegium kardynalskiego. Po latach sporów, kolejnych następców i wielkiego zamieszania, kardynałowie z obydwu stronnictw spotkali się i wybrali jeszcze innego papieża, Aleksandra V. Gdy to nie zakończyło kontrowersji, w celu rozstrzygnięcia problemu cesarz Zygmunt zwołał Sobór w Konstancji (1414-1418). Gdy w końcu sytuacja wyjaśniła się, na tronie papieskim pojawił się jeszcze inny człowiek, Marcin V. Oficjalne listy papieży wskazują dzisiaj Marcina V jako 206 następcę Piotra w „nieprzerwanej” linii genealogicznej papieży.

Realnie rzecz biorąc, błędem Kościoła katolickiego jest wymienianie papieży żyjących w pierwszych pięciu wiekach historii Kościoła. Kościelny historyk, Michael Walsh, zauważa:

Władza papieska, jak się ją obecnie sprawuje, wraz z towarzyszącą jej doktryną o papieskiej nieomyślności, nie może być oparta na teoriach o szczególnej roli papieży, wyrażanych przez wczesnych papieży i innych chrześcijan w okresie pierwszych pięciuset lat chrześcijaństwa.

An Illustrated History of the Popes ^[422]

Rozwinięcie papiestwa do takiej formy, jaka znana jest dzisiaj, zajęło całe wieki. Jego początkiem było pojawienie się biskupów w II wieku oraz wydarzenia, które miały miejsce w politycznej strukturze Cesarstwa Rzymskiego w IV i V wieku. Aby prześledzić ewolucję współczesnego papiestwa, trzeba cofnąć się do nowotestamentowego Kościoła.

Po Pięćdziesiątnicy apostołowie rozgłaszali ewangelię na znacznej części terytorium śródziemnomorskiego. Prowadzeni przez Ducha Świętego, nauczali oni wierzących, aby trwali w nauce apostołów, we wspólnocie, w łamaniu chleba i w modlitwach (Dz 2,42). Apostołowie nakazywali, aby w każdej lokalnej społeczności wierzących uznano dwie grupy przywódców.

Pierwszą grupą byli *diakonoi*, czyli *diakoni*, tzw. słudzy (1 Tm 3,8-13). Ich zadaniem była praktyczna służba lokalnemu kościołowi w takich dziedzinach, jak: rozdzielanie pożywienia potrzebującym (Dz 6,1-6) i troska o wdowy (1 Tm 5,9-16).

Drugą grupą byli *presbyteroi* (1 Tm 3,1-7; Tt 1,5-9). Słowo to dosłownie oznacza *starszych mężczyzn* i zwykle jest tłumaczone jako *starsi*. Tytuł ten podkreśla duchową dojrzałość i doświadczenie życiowe, jako niezbędne kwalifikacje do tej służby. Nowy Testament również nazywa starszych *episkopoi*, co oznacza *obserwatorzy, nadzorcy* lub *biskupi*. Tytuł ten akcentuje rolę starszych w nadzorowaniu i trosce o trzodę. Na podstawie Nowego Testamentu jest zrozumiałe, że starsi i biskupi to ta sama grupa ludzi. Porównanie Dziejów Apostolskich 20,17 z Dziejami Apostolskimi 20,28 i Listu do Tytusa 1,5 z Listem do Tytusa 1,7 potwierdza ten punkt widzenia.

W II i III wieku pojawiły się dwa znaczące zjawiska. Po pierwsze, w niektórych lokalnych społecznościach chrześcijańskich głównym przywódcą był sam biskup. To spowodowało powstanie trójstopniowej hierarchii: biskup, grupa starszych i grupa diakonów [1554]. Pomimo braku biblijnej podstawy dla takiej zmiany, wzorzec ten szybko się rozpowszechnił.

Następnie wśród samych biskupów rozwinęła się hierarchia odzwierciedlająca polityczną strukturę Cesarstwa Rzymskiego.

Biskupom kościołów miejskich okazywano większy szacunek niż biskupom kościołów wiejskich. Biskupi stolic prowincji wzniesli się ponad biskupów mniejszych miast. Na Wschodzie biskupów tych nazywano *metropolitami*, a na Zachodzie *arcybiskupami*.

W IV wieku cesarska przychylność wyniosła władzę i prestiż biskupów na jeszcze większe wyżyny. Konstantyn nadał biskupom status urzędników rządowych. Późniejsi cesarze wynieśli biskupów do godności prowincjonalnych książąt. Największą czią obdarzono biskupów czterech głównych miast Cesarstwa Rzymskiego: Rzymu, Konstantynopola, Aleksandrii i Antiochii. Biskup Jerozolimy, siedziby pierwotnych kościołów, był obdarzany czią na równi z nimi. Tych biskupów nazywano *patriarchami*.

W V wieku biskupi stali się głównymi nauczycielami i niekwestionowanymi przywódcami Kościoła. Stawało się coraz bardziej możliwym, aby jeden z patriarchów, Biskup Rzymu, rościł sobie prawo do jurysdykcji nad całym Kościołem. Proces ten musiał jednak zająć jeszcze trochę czasu. Historyk Bruce Shelley komentuje: „Do czasów Konstantyna historia nie dostarcza przekonujących dowodów na to, że Biskup Rzymu sprawował jurysdykcję poza Rzymem. Tak, oddawano mu cześć; lecz jurysdykcji mu nie przyznawano”^[423].

Pięcie się w górę, aż do współczesnej formy papieżstwa, można przypisać ośmiu biskupom. Pierwszym z nich był Sylwester (314-335). Gdy w 300 roku Konstantyn przeniósł swą stolicę do Wschodniego Bizancjum i zmienił nazwę tego miasta na Konstantynopol (czyli współczesny Stambuł), na Zachodzie powstała próżnia władzy. To zjawisko, w połączeniu ze zmierzchem Cesarstwa Rzymskiego, okazało się żyzną glebą dla ambicji Sylwestra i jego następców.

Następnym w kolejności ważnych papieży był Leon I (440-461). Nie bez przyczyny Kościół nazywa go Leonem I Wielkim. Gdy Cesarstwo Rzymskie podupadało, uwidoczniły się niezwykle zdolności przywódcze Leona. Gdy Attyła, król Hunów, przekroczył Alpy w 452 roku, to właśnie Leon był tym, który wyszedł naprzeciw niego i sam namówił barbarzyńcę do

powrotu w pokoju do domu. Gdy w 455 roku Wandalowie napadli na Rzym, Leon ponownie uratował mieszkańców miasta przed masakrą, a samo miasto przed spaleniem.

Wielu badaczy przypisuje Leonowi przedstawienie skutecznego roszczenia Biskupa Rzymu do prymatu w charakterze następcy Apostoła Piotra. Leon twierdził, że Pismo Święte dowodzi, iż Piotr był głową apostołów. Następnie argumentował, że Rzym był *Stolicą Apostolską*, gdyż Piotr był pierwszym Biskupem Rzymu. Używając prawa rzymskiego, Leon wyjaśnił następnie, w jaki sposób każdy następny Biskup Rzymu jest prawowitym dziedzicem prymatu Piotra^[424].

Według prawa rzymskiego Leon mógł mieć rację. Lecz z biblijnego punktu widzenia nie było żadnej podstawy dla któregośkolwiek z jego twierdzeń. Bez względu na to, inni biskupi Zachodu nie byli w stanie mu się przeciwstawić. Leon cieszył się pełnym poparciem Cesarza Walentyniana III, który wydał edykt cesarski potwierdzający prymat Biskupa Rzymu. Jednak biskupi na Wschodzie nie zastosowali się do tego edyktu. Historyk Will Durant komentuje:

Biskupi na Zachodzie generalnie uznali jego zwierzchność, ci na Wschodzie sprzeciwili się. Patriarchowie Konstantynopola, Antiochii, Jerozolimy i Aleksandrii domagali się władzy równej tej, którą posiadał Rzym. W ten sposób rozpoczął się zażarty spór Kościoła Wschodniego, przy okazywaniu niewielkiego posłuszeństwa Biskupowi Rzymu.

The Story of Civilization^[425]

Godność i siła papieżstwa wzrosła jeszcze bardziej podczas pontyfikatu Grzegorza I Wielkiego (590-604). Niektórzy historycy uważają go za pierwszego faktycznego papieża Kościoła Zachodniego. Chociaż surowo krytykował on Jana IV, Patriarchę Konstantynopola, za arogancję tytułowania siebie biskupem powszechnym, to Grzegorz sam wykorzystywał każdą okazję, by rozszerzyć zakres władzy swojego urzędu. Pod koniec

panowania wyznaczył kierunek kościelnej teologii na całe Średniowiecze. Rozwinął on szczególną, muzyczną formę liturgii (zwaną chorałem gregoriańskim), rozpoczął nawracanie Anglosasów na Wyspach Brytyjskich i uczynił Kościół katolicki największym posiadaczem ziemskim we Włoszech.

Dotąd wszystkich biskupów tytułowano *papa* (łacińska forma) lub *papas* (grecka forma), co oznacza *ojciec*. Był to zaszczytny tytuł uznający ich duchowe ojcostwo. Jednak pod koniec VII wieku w Kościele Zachodnim tytuł ten został zarezerwowany dla Biskupa Rzymu.

Innym kamieniem milowym w procesie ewolucji papiestwa były święta Bożego Narodzenia w 800 roku. To właśnie wtedy papież Leon III (795-816) włożył złotą koronę na głowę Karola Wielkiego, króla Franków i ogłosił go cesarzem odnowionego Cesarstwa Chrześcijańskiego. Teraz sytuacja odwróciła się! Durant komentuje: „odtąd nikt nie mógł zostać uznany na Zachodzie za władcę bez namaszczenia przez papieża”^[426]. Karol Wielki odwzajemnił się przez zapewnienie przestrzegania rzymskiej liturgii i dyscypliny kościelnej na obszarze całego cesarstwa.

W XI wieku ambicje papieży zwróciły się w kierunku podbojów militarnych. W 1095 roku papież Urban II podniósł miecz i wezwał do pierwszej krucjaty w celu uwolnienia Ziemi Świętej od muzułmanów. Podczas następnych 200 lat papieże wysyłali tysiące krzyżowców, aby zabijać i ginąć w trakcie ośmiu daremnych wypraw krzyżowych. Nie sposób zmierzyć zniszczeń spowodowanych przez te krucjaty w postaci odepchnięcia milionów ludzi od ewangelii Jezusa Chrystusa.

Papież Grzegorz IX (1227-1241) był pierwszym, którego ukoronowano potrójną koroną, zwaną tiarą:

Papież nie był już jedynie konsekrowany. Był koronowany tiarą – nakryciem głowy w kształcie hełmu, pierwotnie używanym przez władców Persji, których uważano za bogów. Sam obrzęd koronacji, tak bardzo przywołujący na myśl imperialne prerogatywy, był wykorzystywany do

nadawania godności papieskiej od tego czasu aż do 1978 roku.

The HarperCollins Encyclopedia of Catholicism^[427]

Gdy władza polityczna papieża została dobrze ugruntowana, Grzegorz IX zwrócił uwagę na wzmocnienie swojej władzy nauczania. W 1231 roku ustanowił urząd rzymskiej inkwizycji w celu oczyszczenia Kościoła z heretyków. Instytucja ta, jak również późniejsza hiszpańska inkwizycja (1478-1820), przyniosły procesy, tortury i uwięzienie tysięcy ludzi. Ci, którzy odmawiali wyrzeczenia się swoich przekonań, byli zgładzani – zwykle przez spalenie na stosie – przez władze cywilne, które działały w imieniu Kościoła. Papież Bonifacy VIII (1294-1303) bronił związku pomiędzy Kościołem a państwem, mówiąc:

[...] ta władza ma dwa miecze, mianowicie duchowy i doczesny [...] Obydwa więc miecze ma władza Kościoła, duchowy mianowicie i materialny. Lecz tego należy używać w obronie Kościoła, tamten zaś winien być używany przez Kościół. Tamten w rękę kapłana, ten w rękę królów i żołnierzy, lecz na skinienie kapłana i w uległości wobec niego. Trzeba zaś, aby miecz był pod mieczem i aby doczesna władza była podległa duchowej.

Unam Sanctam^[428]

Wielu z tych, którzy zginęli w czasach inkwizycji, było chrześcijanami starającymi się praktykować prostą, biblijną wiarę.

Szczyt rozkwitu współczesnego papiestwa nastąpił za panowania papieża Piusa IX (1846-1878). To właśnie wtedy Sobór Watykański I (1869-1870) ogłosił, że papież, sprawując swoją najwyższą apostolską władzę, jest nieomylny i chroniony przez Boga od błędu w swoim oficjalnym nauczaniu.

Chociaż w ostatnich latach papiestwo znacznie stonowało swój publiczny wizerunek, nie wycofało się z jakichkolwiek wcześniejszych twierdzeń. Wprost przeciwnie, Sobór Watykański II potwierdził je wszystkie^[429].

Dlaczego katolicy podporządkowują się Rzymowi?

Jak widzieliśmy, próby uzasadnienia swojej władzy na podstawie autorytetu Pisma Świętego przez katolicką hierarchię są zadziwiająco słabe. Twierdzenie Kościoła, że Chrystus uczynił Piotra głową Kościoła powszechnego, opiera się niemal zupełnie na katolickiej interpretacji Ewangelii według Mateusza 16,18-19. Twierdzenie, że katolicy biskupi są następcami apostołów, opiera się na bardzo słabych przesłankach. Kościół nie przedstawia ani jednego biblijnego uzasadnienia na poparcie twierdzenia, że ponieważ papież jest Biskupem Rzymu, to jest on także następcą Piotra.

Twierdzenia te tworzą fundament, na którym opiera się władza katolickiej hierarchii. Jednak na podstawie Pisma Świętego Kościół nie jest w stanie dowieść prawdziwości któregośkolwiek z tych twierdzeń. Dlaczego więc katolicy podporządkowują się władzy papieża i biskupów?

Wielu katolików błędnie przypuszcza, że istnieje solidna podstawa biblijna dla istnienia katolickiej hierarchii. „Ty jesteś Piotr czyli Opoka, i na tej opoce zbuduję Kościół mój” (Mt 16,18) to jeden z niewielu wersetów Pisma Świętego, które katolicy potrafią zacytować. Jednak niewielu z nich kiedykolwiek zastanowiło się nad tym, co ten werset ma wspólnego z katolickim papieżem i biskupami.

Inni katolicy są usatysfakcjonowani argumentami opierającymi się na Tradycji i autorytatywnym nauczaniu papieża i biskupów.

Jeszcze inni podporządkowali się rzymskiej hierarchii bez pytania kiedykolwiek, dlaczego powinni to uczynić. Uważają oni, że samo pomyślenie o zakwestionowaniu kwalifikacji papieża i biskupów, byłoby z ich strony nielojalnością wobec Boga. Jednak właśnie za to Chrystus pochwalił Efezjan: „próbie poddałeś tych, którzy zwą samych siebie apostołami, a nimi nie są, i że ich znalazłeś kłamcami” (Ap 2,2).

W końcu, wielu katolików podporządkowuje się papieżowi i biskupom, ponieważ są pod wrażeniem wielkości i długowieczności Kościoła katolickiego. Mówią, że Bóg musi być mocą, która stoi za Kościołem. W przeciwnym razie, w jaki sposób tak niewielu ludzi zapanowałoby nad tak wieloma innymi i zdobyło tak wielkie bogactwo?

Jednak z pewnością, gdyby było wolą Bożą, aby katolicki papież i biskupi panowali nad Kościołem, to Bóg jasno by to powiedział w Piśmie Świętym. Skoro jest jasnym, iż tak się nie stało, musimy dojść do wniosku, że władza papieża i biskupów nie pochodzi od Boga.